

zondag 11 december

'IK BEN DE WARE WIJNSTOK'

Johannes 15, vers 1-17

'Ik ben de ware wijnstok', zegt Jezus.: 'Ik ben de ware wijnstok en jullie zijn de ranken, de takken.' Zomaar een eenvoudig, een voor de tijd van Jezus' rondwandeling op aarde alledaags voorbeeld..., maar juist ook zo kernachtig en veelzeggend. We zullen in de preek horen wat deze woorden over Jezus zeggen, maar ook wat deze woorden over uw en mijn leven te zeggen hebben.

'Ik ben de ware wijnstok en jullie zijn de ranken, de takken.' Als je deze woorden in Johannes 15 leest, dan lijken ze misschien haast uit de lucht komen te vallen. Want in het hoofdstuk hiervoor gaat het over heel andere dingen. Jezus was Zijn leerlingen namelijk aan het voorbereiden op Zijn afscheid. Maar ten diepste zijn deze woorden van Jezus totaal niet uit de lucht komen vallen. Want deze vergelijking van Jezus met een wijnstok en de leerlingen als de takken van de wijnstok geeft precies weer waar het Jezus om ging in Zijn werk op aarde. Deze vergelijking met een wijnstok raakt de kern van Jezus' werk, het doel van Zijn komst op aarde. Want wat is het doel van een wijnstok en zijn takken? Dat zij vruchten voortbrengen natuurlijk. Dat zij de wijnbouwer een prachtige opbrengst bezorgen en hem gelukkig maken. De wijnstokken staan er niet voor de sier. Zij dienen de wijnbouwer. Zij zijn er voor hem. Nu, zo was Jezus' leven op aarde helemaal gevuld met de eer van de hemelse Vader. Hij leefde voor Hem. Hij wilde Zijn wil doen. 'Uw wil geschiedde'. Jezus wilde Zijn hemelse Vader dienen. Hem eren, verheerlijken. Vlak voordat Jezus gevangen genomen wordt, horen wij Jezus dan ook het gebed bidden: 'Vader, Ik heb U verheerlijkt op de aarde. Ik heb het werk volbracht dat U Mij gegeven hebt om te doen (Joh. 17:4).' Het ging Jezus om Zijn Vader. Ik ben de wijnstok en Mijn Vader is de Wijngaardenier. Ik ben er voor Hem. Om Hem te eren met Mijn leven. En vanuit dit voorbeeld spreekt Jezus ook de leerlingen aan die met Hem meelopen: 'Ik ben de wijnstok... en jullie zijn de takken.' Met andere woorden: jullie delen in Mijn missie, in het doel van Mijn leven. Mijn doel is jullie doel. Ook jullie doel is het om de hemelse Vader te eren. Om er voor Hem te zijn hier op aarde. En daarom eindigt Jezus deze korte gelijkenis, dit eenvoudige voorbeeld, met de woorden: 'hierin wordt Mijn Vader verheerlijkt, dat jullie veel vrucht dragen (Joh 15:8).'

Dit eenvoudige voorbeeld - eigenlijk maar één zinnetje - vat uw en mijn hele leven samen. Wat is het doel van mijn leven? Waarom zit ik hier in de kerk? Waarom leef ik hier in de wijk Schollevaer, of in Middelwatering, of in Nieuwerkerk, of in een van de wijken van Rotterdam? Waarom ben ik daar? ... Om God vreugde te brengen. Om God groot te maken. Om Hem - wat ouderwets geformuleerd - om Hem te behagen. Om Hem eer, lof en liefde te geven. Uw leven - of je nu oud bent of jong bent... of je nu grenzeloze mogelijkheden hebt, of juist hard tegen je beperkingen oploopt... - uw leven is zoals dat takje van die wijnstok. Bedoeld om te bloeien, om te groeien, om vruchten voor te brengen... voor de Wijnbouwer, voor de Schepper van dat kleine takje dat u en ik zijn.

Het gevaar is dat je in dat prachtige stukje onderwijs dat wij hebben gelezen, ergens blijft hangen. Want er staan zoveel kostbare dingen in, die allemaal een afzonderlijke preek waard zijn: het verbonden zijn van de takken met de wijnstok... de liefde die er vanuit de wijnstok naar de takken stroomt... maar ook de opdracht om vruchten voort te brengen, dat alleen al roept allemaal gedachten op: breng ik wel vruchten voort? Wat is er in mijn leven van te zien? En wat zijn dat dan voor een vruchten? En hoe kan ik daarin groeien? ... Allemaal belangrijke dingen waar ik straks ook nog het een en ander over zal zeggen ..., maar het

hoofdthema is dit: de wijnstok en zijn takken die staan er niet zomaar. Die zijn er voor de vreugde van de Wijnbouwer. Dus wat je van plan bent in je leven... en wat je allemaal mist in je leven... en waar je het allemaal niet meer begrijpt misschien... vergeet het hoofdthema van je leven nooit: u bent hier op aarde geplant... om de Heere vreugde te geven. Om Hem te eren. In het klein of in het groot. In het openbaar, of onopgemerkt in je kamer. Jij bent hier op aarde om de Heere te eren.

Dat is wel even een omdenken. Een totale omslag misschien. Iemand noemde dit een Copernicaanse wending. Voor als u deze term niet kent: Copernicus, dat was een wetenschapper uit de tijd van de middeleeuwen, die had bewezen dat de zon niet om de aarde draaide, maar dat de aarde om de zon draaide. Het was precies anders dan men al die eeuwen daarvoor had gedacht: niet de aarde stond in het middelpunt van alles, maar de zon stond in het middelpunt. En vanuit deze ontdekking moest alles in de natuurwetenschappen op een andere manier gezien en beredeneerd worden. ... Nu, zo brengt Jezus met dit eenvoudige voorbeeld van die wijnstok met zijn takken een Copernicaanse wending teweeg. Jezus draait het precies om: in deze wereld draait niet alles om de mens..., maar alles in deze wereld draait om God. En dat draait alles om. Alles in mijn eigen leven moet ik dus niet vanuit mijzelf beredeneren: wat vind ik ervan? Wat wil ik? Wat voel ik erbij, wat voelt voor mij goed? Wat lijkt mij zinvol en goed? Nee, alles in mijn leven moet ik vanuit God beredeneren: wat zou God ervan vinden? Wat is in Gods ogen zinvol en goed? Wat zou God met mijn leven willen: Met mijn relatie, met mijn werk, met mijn familieomstandigheden enzovoort? Wat vraagt God van mij? God is er niet voor mij. Ja, dat ook. Gelukkig wel. Maar vandaag leer ik van Jezus: ik ben er voor God. In de grote stappen die ik zet in mijn leven. Maar ook gewoon in de alledaagse dingen, in de heel gewone dingen. Ik leef hier op aarde, op dit moment, in deze omstandigheden... om God vreugde te geven.

God neemt dit heel serieus. Jezus begint daarom dit stukje onderwijs ook heel scherp. Eigenlijk was mij dat nog nooit zo opgevallen dat Jezus zo scherp begon, maar Jezus zegt: *Ik ben de ware wijnstok en Mijn Vader is de Wijngaardenier. Elke rank die in Mij geen vrucht draagt, neemt Hij weg.* Die wordt dus verwijderd... Heel zwart-wit..., maar ook heel logisch, want een tak die alleen maar sappen opneemt en niets van vruchten laat zien... en als bijsnoeien niets uithaalt, ja, wat heeft de Wijnbouwer daar nu aan?

Misschien lijkt dat best wel zwaar: 'mijn leven is bedoeld om God vreugde te geven.' moet je dan niet heel veel? En mag je dan helemaal niets voor jezelf? Maar dan heb je een verkeerd beeld van hoe de Schepper zijn wijnstok en de takken heeft gemaakt. Want je zegt toch ook niet: 'wat zielig voor die wijnstok dat hij allemaal druiven moet laten groeien elk jaar.' Nee, dat is mooi, dat is prachtig. Zo is die wijnstok bedoeld! Veel mooier toch dan zo'n kale wijnstok met alleen maar wat blad? ... God vraagt van u en mij dus niet allemaal extra's, extra dingen die wij voor Hem doen naast ons 'gewone leven.' Nee, God wil dat wij tot het doel komen waartoe Hij ons heeft gemaakt. God wil dat wij *gelukkig* worden... Want echt gelukkig worden, dat kan alleen als je leven aan het doel beantwoordt waarvoor je leven bedoeld is. Zonder doel in je leven..., of misschien met allemaal doelen in je leven die eigenlijk niet eens zo belangrijk zijn... wordt je leven nooit gelukkig. God wil ons helpen om tot het echte doel van ons leven te komen... juist ook als andere doelen door ons misschien niet behaald worden, of zo ver weg lijken... Dit is het doel van ons leven: om hier, op dit moment, op deze plaats waar u en ik leven, God vreugde te geven. Misschien door te zingen en te bidden. Maar misschien ook door morgen gewoon goed je huiswerk te doen. Of door een lekkere maaltijd klaar te maken en daarvan te genieten. Of door een avond niets te doen en met je partner op de bank te zitten. Of door een taak in de kerk

op je te nemen. Of een kring te gaan bijwonen. 'Hierin wordt Mijn Vader verheerlijkt, dat u veel vrucht draagt'. *Leeft u uw leven om God vreugde te geven?*

Maar dan gaan wij nu eindelijk naar de Heere Jezus Zelf kijken, want Jezus begon niet met: jullie zijn takken van een wijnstok. Nee, dat hoorden wij pas later. Jezus begon eerst met het spreken over de wijnstok zelf: 'Ik ben de ware wijnstok'.

Als je goed naar deze woorden luistert, dan hoor je ook gelijk dat Jezus zich daarmee ergens tegen afzet: Ik ben de *ware* wijnstok. De echte wijnstok, in tegenstelling tot andere surrogaat wijnstokken. ... Ik ben de *ware* wijnstok, de ware wijnstok in tegenstelling tot wat? Nu, de ware wijnstok in tegenstelling tot de wijnstok Israël. Het volk Israël wordt in het Oude Testament meerdere keren met een wijnstok, of met een wijngaard vergeleken. Een prachtig beeld, maar meestal had de vergelijking een heel kritische betekenis: God heeft een prachtige wijnstok geplant, zo zegt Jeremia bijvoorbeeld namens God, maar wat is er van die wijngaard geworden? Jullie zijn veranderd in een verwilderde wijnstok met woekerende ranken! ... Israël was door God geplant in het Beloofde Land, om daar te groeien en te bloeien tot eer van God. En Israël was inderdaad verworteld geraakt en gegroeid... maar wat was zij anders geworden dan God haar had bedoeld. Hoe vaak moest God haar bijsnoeien..., weer verkeerd hout wegsnoeien... maar nog... nog werd zij niet, zoals God haar had bedoeld.

Maar nu was de Zoon van Israël, Gods Zoon uit Israel geboren... geboren zoals ieder joods jongetje... heel gewoon. Maar deze Zoon zal wel aan het doel beantwoorden waarvoor God ons had bedoeld. Hij doet wat Israël – en wat heel de wereld – naliet: God verheerlijken met Zijn leven. Zoals Hij vlak voor Zijn sterven biddend uit tot Zijn Vader uitriep: 'Ik heb U verheerlijkt op aarde. Ik heb het werk volbracht dat U Mij gegeven hebt om te doen.' Ja, zelfs *in* Zijn sterven heeft Hij de Vader verheerlijkt. Zijn sterven was geen slaafse gehoorzaamheid, of noodlottig einde... Zijn sterven was het gaan van de weg van de liefde... allesgevende liefde... voor de Vader en voor de mensen. Jezus heeft van de kribbe tot het kruis geleefd tot vreugde van de Vader... om de Vader te verheerlijken, om Hem de liefde en lof te geven. Hij is de ware wijnstok, waar de Wijngaardenier vreugde in mocht vinden. De wijnstok gaf alles van zichzelf om de Wijngaardenier te verblijden. ... En hoewel het een vreselijke weg was die Jezus is gegaan... onvoorstelbaar zwaar... lezen wij in het Johannesevangelie steeds over de liefde van Jezus tot de Vader... en de liefde van de Vader voor Jezus. Steeds wordt die wederzijdse liefde benadrukt. Het ging Jezus in Zijn voorbeeld van de wijnstok en de ranken dus niet om het produceren van veel druivenvoor de wijnbouwer... ten diepste ging het om liefde, liefde tussen de Vader en de Zoon, liefde tussen de Zoon en de Vader.

En dan kom ik nu weer bij ons terug. Want in die eeuwige liefde die er is tussen de Vader en de Zoon wil de Heere Jezus ook u en jou meenemen..., meetrekken. Hij wil ons er deelgenoot van maken, ons laten delen in die liefde die er bestaat in het hart van de Drie-enige God. Jezus wil ons laten delen in de liefde tussen Vader en Zoon. U krijgt dan ook vanmorgen geen opdracht mee naar huis om deze week flink vruchten te gaan produceren... om voor een rijke opbrengst te zorgen... U krijgt vanmorgen de opdracht mee om... om hecht aan de wijnstok verbonden te zijn. Zoals een tak een organische eenheid vormt met de wijnstok zelf... zo roept Jezus ons op om zo organisch, zo natuurlijk verbonden te zijn met Hem. Want een tak kan alleen maar vruchten voortbrengen, als hij verbonden is met de wijnstok. Alleen als hij zijn levenssappen doorkrijgt van de wijnstok, dan kan hij vruchten laten zien. Zonder de wijnstok gaat de tak dood. En wat dat betreft is Jezus' voorbeeld ook heel goed gekozen, want iedereen in Israel wist: een dode tak van een wijnstok, die dient echt nergens meer toe. Je kunt ze alleen maar in

het vuur gooien. ... Een dode tak van een wijnstok, daar heb je helemaal niets meer aan. Daarom is het zo belangrijk om als tak verbonden te zijn aan de Wijnstok. Zonder Mij kunt u niets doen, zo zegt Jezus. Zonder Jezus geen vruchten. Zonder Jezus kunnen wij God niet de eer geven, die Hij toekomt.

Jezus is gekomen op aarde om de Vader te verheerlijken. En hoe prachtig heeft Hij dat gedaan. Vanaf Zijn geboorte tot Zijn sterven heeft Hij Zich gegeven, overgegeven, tot in de dood gegeven. Omdat het een hemels bevel was? Omdat Hij moest? Nee, omdat Hij Zijn hemelse Vader liefhad. Zo gaf Hij Zijn Vader de liefde, de lof, de eer. ... En Jezus wil ons daarin meenemen. In die liefde tot de Vader. In die vreugde die er is tussen Vader en Zoon. Ga daarom niet zelf wat versieringen in je leven ophangen om er toch iets moois van te maken voor God: 'kijk eens, God! Altijd keurig Uw geboden onderhouden. En ook nog wat extra gedaan hier en daar'. Nee..., wees een tak die hecht verbonden is met de wijnstok... En je leven zal vrucht dragen... Van binnenuit ... Vrucht dragen tot eer van God.

Deze woorden sprak Jezus tegen Zijn leerlingen op het moment dat Hij weer terug zou gaan naar Zijn hemelse Vader. Hij had het over een hechte verbondenheid tussen Hem en Zijn leerlingen... een onlosmakelijke eenheid... op het moment dat Hij Zijn leerlingen los zal gaan laten. Blijkbaar kon Jezus hen loslaten, hen hier op de aarde achterlaten... en toch diep verbonden met hen zijn. Blijkbaar kunnen u en ik dus hecht verbonden zijn met Jezus, ook al zie je Jezus niet, of ervaar je Hem op sommige momenten misschien ook niet eens. Hoe kan dat? ... Jezus geeft Zelf het antwoord: 'als jullie in Mij blijven en Mijn woorden in jullie blijven'

Als jullie in Mij blijven en *Mijn woorden* in jullie blijven... Het is dus zo belangrijk om Jezus' woorden steeds weer in herinnering te roepen. Om te lezen wat Hij heeft gezegd en ook vandaag tot je zegt. Om dat te overdenken... en in je hart te sluiten. Dan ben je echt met Hem verbonden! Het geloof gaat niet alleen via je gevoel, via mooie melodieën die je emoties raken, via de prachtige natuur waar je in mag wandelen. Dat is allemaal kostbaar, een rijkdom op zich... maar als je Jezus' woorden niet leest, overweegt en in je opneemt..., dan word je een dode tak. Dan verdroog je van binnenuit. Dan wordt je hooguit zo'n kerstboom, met nog wel met enkele aardige versieringen, maar zonder naalden. Kaal. En dode takken..., je weet wat Jezus erover zei.

Hoe levend is uw en jouw geloof? Ik vraag niet hoeveel vruchten er aan je tak hangen. Dat verschilt van persoon tot persoon, van situatie tot situatie. Maar: hoe hecht bent u verbonden met die wijnstok, die de takken leven doorgeeft..., hoeveel ruimte krijgen die woorden van Jezus in uw en jouw leven?

Jezus woorden zijn verlossende woorden. Woorden die je aan jezelf ontdekken en soms pijn doen. Maar ook woorden die liefde spreken. Woorden die levend maken. Woorden die nieuw maken en snoeien in je leven. Geef die woorden de ruimte. In je persoonlijke stille tijd. In het gemeente-zijn. 'Laten wij lezen.'

Als je zo vervuld bent van Jezus... zo die liefde van Hem je leven laat binnenstromen..., dan zal dat zijn vruchten opleveren. Dan zal je ook vol worden van liefde tot de Vader. En liefde tot Jezus. En liefde tot de ander. Laten wij daarom tot de Heere Jezus biddend zingen:

*laat m'n U blijven, groeien, bloeien,
o Heiland die de wijnstok zijt
doorstroom, beziel en zegen mij,
opdat ik waarlijk vruchtbaar zij!*
(Gezang 78 uit het Liedboek voor de kerken)